

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta/diplomantky:	Eva Vodňanská
Téma práce:	Gender a právo
Rozsah práce:	166 501 znaků
Datum odevzdání práce:	26. 06. 2019

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma hodnotím jako vysoce aktuální, zejména v kontextu České republiky, ve které se – jak se zdá – jedná o téma v podstatě spící.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Práce svým zaměřením stojí na pomezí mezi oblastmi práva, sociologie, filozofie a politologie, respektive politiky. Vzhledem ke skutečnosti, že se tématu genderu a práva doposud česká právní akademie věnuje jen marginálně, autorka si výběrem práce uložila nesnadný úkol. Tím spíše, že jazyk oboru je značně významově vzdálen jazyku, který se (snad nejen v Česku) při popisech práva užívá, a jako takový se nesnadno osvojuje. Autorka nicméně úkol splnila v zásadě bez významnějších zaváhání.

Co se metod týká, autorka pracuje s tradičním modelem analýzy a systézy. Vedle odborných zdrojů pracuje se statistikami, výročními zprávami, dlouhodobými plány apod., přičemž práci se zdroji považují za dovednou.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna předhledně a systematicky. Postupuje od představení právní úpravy genderové rovnosti v České republice přes společenskovední kontextualizaci gender pay gap až k představení feministické právní teorie. Jedinou významnější výtku vznáším k oddílu 2.2.3.1., který by dle mého soudu měl být umístěn spíše na úrovni 2.3.X., neboť obsahově „péče o další osoby v rodině“ představuje samostanou část, jež do kategorie „mateřství a rodičovství“ nepatří.

4. Vyjádření k práci

Práci považuji v celku za zdařilou. Souzním s tvrzením autorky, že tématu práva a genderu nebyla v České republice doposud věnována dostatečná pozornost, a dodávám, že tím spíše představuje zpracování tématu nesnadný, a proto do jisté míry odvážný úkol.

Za hlavní nedostatek práce považuji příliš široké zaměření práce. Téma „právo a gender“ je nesmírně obsáhlé a pokusit se jej zpracovat na ploše diplomové práce se jeví jako nesplnitelný úkol. Autorka se s řečeným snaží vyrovnat prostřednictvím zúžení tématu na Českou republiku a problematiku gender pay gap. (V tom případě by bylo odpovídající změnit název práce tak, aby s tematickým zúžením korespondoval).

Zúžení srozumitelnosti práce pomáhá, nicméně nedochází k jeho naprosté finalizaci, když např. závěry autorky představují přeci jen spíše než konkrétní aplikační opatření, rámcová doporučení. Za všechny např. str. 68 „*Do právního řádu by tak měla být implementována i úprava zvláštních práv, například pomocí kvót či pozitivní diskriminace.*“ Čtenáře by zajímalo, na jaké úrovni a v kterých oblastech, jakým způsobem a v jaké výši by kvóty měly být implementovány (a proč právě tímto způsobem), a podobně, jak přesně by se měla projevit pozitivní diskriminace. Autorka tak balcuje mezi obecností právní genderové teorie/teorií a snahou přiblížit ji/je konkrétním příkladem, což místy působí dojmem nerozhodnosti, respektive nedokončenosti.

Nesnadnost uchopení širokého tématu podobně ilustrují str. 35-37, které pojednávají o důkazním břemenu v diskriminačních sporech. Viděno optikou tématu práce, jedná se o oblast detailní. Samotný text nicméně ilustruje, že i detailní problematika (tzv. otočení důkazního břeme) vyžaduje ke kvalitnímu zpracování dostatek prostoru. Autorka se s ní přitom vypořádává na nevelké ploše dvou a půl strany, přičemž na nich popisuje a) znění zákona, b) jeho soudní výklad, c) znění původní směrnice, ze které zákon vychází a d) sociální realitu. K řečenému nadto ještě dodává hodnocení všech složek popisovaného, což činí text nesmírně náročným na pozornost a nutí čtenáře *odhadovat*, co měla autorka přesně na mysli.

Jinými slovy, předešlými dvěma odstavci bych autorku rád upozornil na to, že i velmi úzké téma vyžaduje ke svému zpracování dostatečný prostor. Ještě více prostoru pak přirozeně vyžaduje i téma široké.

Domnívám se nicméně, že výše uvedená výtka pramení především z nízké míry autorské zkušenosti, která – vzhledem k tomu, že diplomová práce je obvykle první významnější odbornou prací diplomantek a diplomantů – ani nemůže být vysoká. Vznáším ji tedy především pro případ, že by autorka v budoucnu plánovala na tématu nadále odborně pracovat.

Práce místy obsahuje typografické a jim podobné nedostatky. (Např. na str. 8 není v citaci, na rozdíl od jiných míst, použita kurzíva, na str. 10 chybí čárka před ale, na str. 14 bylo užito „jež“ namísto „jenž“, na str. 16 chybí strana citovaného textu v pozn. p. č. č. 24, nerozlišuje se užití znaku „%“ s a bez mezery za číslovkou apod.) Nedostatky svou četností však nevybočují z obvyklé míry a svou závažností jsou spíše drobné.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	V práci došlo ke splnění cíle – popsání fenoménu nerovnosti v odměňování a jeho příčin a uvedení základních myšlenek feministické právní teorie.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce působí dojmem samostatného zpracování, elektronická kontrola práce nenasvědčuje plagiátorství.
Logická stavba práce	Práce je stavěna logicky.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Práce staví na přiměřeném počtu relevantních zdrojů, včetně řady cizojazyčných.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Práce hloubkou své analýzy odpovídá požadavkům diplomové práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je bez významnějších nedostatků.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je vysoká.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

1) Analýza Ministerstva práce a sociálních věcí (str. 31 práce) uvádí, že u stejné práce činí gender pay gap 15 %, respektive 11 %. Na str. 33 an. práce stojí, že data z úřadu práce

a soudnictví však nerovnost nedokládají, respektive případů existuje tak málo, že z nich není možné dovozovat závěry. Na základě jakých dat tedy vznikla analýza Ministerstva práce a sociálních věcí? A jestliže se jedná o data spolehlivá, proč nebyly případy z analýzy využity ve správních (respektive soudních) řízeních ke zjednání nápravy?

2) Smysl práva bývá obvykle spatřován v *sebezachování společnosti*. Společnost (ať už hodnocena jako spravedlivá, či nikoli) tedy právu předchází a právo si vytváří dle svých potřeb. (Přičemž právní vývoj obvykle reaguje na společenskou změnu se zpožděním.) Práce navrhuje využít práva jako nástroje změny společnosti, repektive společenského přístupu k problematice genderu. Problémy s genderem spojené přitom, jak plyne z práce, jsou především povahy společenské, právní až druhotně. Mají pak úvahy o vztahu práva a genderu smysl? Přesněji, je právo vhodným (nejvhodnějším) nástrojem k provedení takové společenské změny? Lze právo v tomto kontextu porovnat s jinými nástroji společenské změny? Jak by v takovém srovnání obstálo?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.

V Praze dne 31. 7. 2019

Tomáš Friedel
oponent